

Univerzita Hradec Králové
Ústav sociální práce

Časopis „Nový Prostor“ coby nový začátek
Bakalářská práce

Autor: Tereza Tichá
Studijní program: B6731 - Sociální politika a sociální práce
Studijní obor: Sociální práce
Vedoucí závěrečné práce: Mgr. Miroslav Kappl, PhD.

Zadání bakalářské práce

Autor: Tereza Tichá

Studium: U15052

Studijní program: B6731 Sociální politika a sociální práce

Studijní obor: Sociální práce

Název bakalářské práce: Časopis "Nový Prostor" coby nový začátek

Název bakalářské práce AJ: Magazine "New space" as a new beginning

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce si klade za cíl zjistit, jak časopis Nový Prostor pomáhá prodejčům v návratu do běžného života. Ve své práci nejprve vymezím základní pojmy týkající se problematiky lidí bez domova, podrobněji se zaměřím na pojem "resocializace" a poté se zaměřím na samotný časopis "Nový Prostor". V teoretické části dále popíšu situaci bezdomovectví v ČR a poté zmapuji situaci sociální práce v oblasti bezdomovectví v Hradci Králové. V praktické části budu s pomocí strukturovaných rozhovorů zjišťovat, jak prodej časopisu pomáhá v resocializaci konkrétních lidí.

MAREK, Jakub, Aleš STRNAD a Lucie HOTOVCOVÁ. Bezdomovectví: v kontextu ambulantních sociálních služeb. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012 VÁGNEROVÁ, Marie, Ladislav CSÉMY a Jakub MAREK. Bezdomovectví jako alternativní existence mladých lidí: v kontextu ambulantních sociálních služeb. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2013 DISMAN, Miroslav, Ladislav CSÉMY a Jakub MAREK. Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele. 3.vyd. Praha: Karolinum, 2000

Garantující pracoviště: Katedra sociální práce a sociální politiky,
Ústav sociální práce

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Kappl, Ph.D.

Oponent: PaedDr. Karel Myška, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 4. 12. 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Nymburce dne 14. 3. 2016

Tereza Tichá

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Miroslavu Kapplovi, PhD., za odborné vedení mé bakalářské práce a za cenné připomínky a rady, které mi vždy trpělivě, s ochotou a pochopením poskytoval.

Abstrakt:

TICHÁ, Tereza. Časopis „Nový Prostor“ coby nový začátek. 2016. 49 s. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové. Ústav sociální práce. Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Kappl, PhD.

Práce si klade za cíl zjistit, jak časopis Nový Prostor pomáhá prodejcům v návratu do běžného života. Ve své práci nejprve vymezím základní pojmy týkající se problematiky lidí bez domova, podrobněji se zaměřím na pojem „resocializace“, popíši oblasti resocializace a poté se zaměřím na samotný časopis „Nový Prostor“. V teoretické části dále popíši situaci bezdomovectví v České republice a poté zmapuji situaci sociální práce v oblasti bezdomovectví v Hradci Králové. V praktické části budu s pomocí strukturovaných rozhovorů zjišťovat, jak prodej časopisu pomáhá v resocializaci konkrétních lidí. Rozhovory budou vedeny s pěti informanty. Výsledkem bude zjištění, v kterých oblastech resocializace dochází díky práci prodejce ke zlepšení a v kterých naopak ne. Dále výsledky výzkumu povedou ke zjištění, zda je projekt Street-paper úspěšným nástrojem resocializace.

Klíčová slova: bezdomovectví, Nový Prostor, Street-paper.

Abstract:

TICHÁ, Tereza. Magazine “New Space” as a new beginning. Hradec Králové, 2016. 49 p. Bachelor Degree Thesis. University of Hradec Králové. Leader of the Bachelor Degree Thesis: Mgr. Miroslav Kappl, PhD.

The aim of this work is how the magazine “Nový Prostor“ („New Space“) helping to his sellers with return to ordinary life. At first in my work I will define basic terms about homeless people with focus in more detail on the concept of resocialization”. I will describe areas of resocialization and then I will focus to magazine “Nový Prostor” itself. In theoretical part I will interest about homeless situation in Czech Republic and I will map out the actual situation of social work with homeless people in Hradec Králové. In practical part I will realize a structured interviews with specific people and collect information about contribution of this magazine for their resocialization. This interviews I will realize with five sellers. The result of this work will be information about areas of resocialization, where is selling of magazine improves the quality of seller life and where is conversely no change. Results of research will show, how much is the “Street-paper” successfully project in resocialization areas.

Keywords: homelessness, “New Space”, Street-paper.

Obsah

Úvod	8
1. Bezdomovectví.....	11
1.1. Kategorizace bezdomovectví.....	12
1.2. Evropská typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení v prostředí ČR.....	14
1.3. Služby poskytované lidem bez domova.....	15
1.4. Resocializace	17
1.5. Aktuální stav bezdomovectví v ČR	17
2. Sociální práce s lidmi bez domova v Hradci Králové.....	21
2.1. Oblastní charita Hradec Králové.....	21
2.2. Domov pro matky s dětmi	21
2.3. Dům Matky Terezy	22
3. Nový Prostor	24
3.1. Nezisková organizace	24
3.2. Nový Prostor v Hradci Králové	25
Shrnutí empirických východisek:	26
4. Metodická část.....	27
4.1. Cíle výzkumu	27
4.2. Transformace dílčích cílů	28
4.3. Výzkumná strategie	30
4.4. Charakteristika výzkumného souboru	30
4.5. Popis organizace a průběh výzkumu.....	31
4.6. Způsob analýzy získaných dat	32
4.7. Reflexe etických rizik výzkumu	32
5. Popis a interpretace dosažených výsledků	33
Diskuze a závěr.....	42
Seznam použitých zkratk s výkladem.....	44
Seznam tabulek.....	45
Seznam použité literatury	46
Seznam příloh.....	49
Přílohy	50

Úvod

„Bezdomovci¹ jsou lidé jako my, ale postižení snad tím nejhorším, co se člověku může stát – vyloučením ze společnosti.“ (Ilja Hradecký, zdroj: Brabec, 2013)

V této bakalářské práci jsem se zabývala problematiku lidí bez domova ve městě Hradec Králové. Především jsem se zaměřila na možnosti začlenění lidí, kteří přišli o střechu nad hlavou, znovu do běžného života. V tomto směru jsem se orientovala především na neziskovou organizaci Nový Prostor, projekt Street-paper a na samotné prodejce stejnojmenného časopisu. Pro napsání bakalářské práce na toto téma jsem se rozhodla především proto, že téma lidí bez domova považuji za velice zásadní problematiku sociální práce, která bude vždy aktuální. Časopis Nový Prostor považuji za velice zajímavý a celý projekt hodnotím jako přínosný pro lidi, kteří se ocitli v tíživé situaci.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jak časopis Nový Prostor pomáhá prodejcům v návratu do běžného života. K dosažení cíle práce jsem použila kvalitativní metodu strukturovaných rozhovorů.

V jednotlivých kapitolách teoretické části jsem si nejprve definovala pojem bezdomovectví a teoreticky jsem popsala problematiku lidí bez domova tak, jak ji vidí dostupná odborná literatura. Z této kapitoly jsem vycházela při definování cílové skupiny v empirické části. Dále jsem v práci nastínila, jaké organizace v České republice se zabývají touto problematikou a jaký je jejich přínos pro práci s touto cílovou skupinou. V další kapitole jsem teoreticky zmapovala situaci lidí bez domova na území města Hradec Králové, především jsem se zaměřila na organizace pomáhající lidem bez domova ve městě Hradec Králové. V další kapitole jsem přiblížila organizaci Nový Prostor a vymezila jsem pojem resocializace ve vztahu k cílové skupině. Poté jsem nastínila problematiku projektu Street-paper, z čehož jsem vycházela v empirické části při rozhovorech s prodejci časopisu.

¹ V textu teoretické části se vyskytuje pojem „bezdomovec“ a to jen proto, že velká část autorů tento pojem ve svých textech stále používá. Já sama se s tímto pojmem neztotožňuji a přikláním se k používání pojmu „člověk bez domova“. Pojem „bezdomovec“ chápu jako velice pejorativní a v sociální služběch za naprosto nevhodný. V textu své bakalářské práce jsem se však rozhodla respektovat jazyk samotných autorů.

Další kapitola popisuje realizované výzkumné šetření, kdy cíl výzkumu je totožný s cílem práce. Prvním dílčím cílem výzkumu bylo zjistit, jaký okamžik přivedl informanta do NP. Druhým dílčím výzkumným cílem bylo zjistit, jak prodejce vnímal sám sebe před zahájením práce v NP a jak svou osobu vnímá nyní. Třetím výzkumným cílem bylo zmapovat předchozí finanční situaci informanta a zjistit, jaký vliv na tuto změnu měl Nový Prostor. Čtvrtým dílčím cílem výzkumu bylo zmapovat předchozí a současnou rodinnou situaci prodejce a zjistit, jaký vliv na tuto změnu měl Nový Prostor. Pátým dílčím cílem výzkumu bylo zmapovat předchozí a současnou situaci prodejce na trhu práce. Zjistit, zda práce pro časopis Nový Prostor zvyšuje šanci zapojení se na běžný trh práce. Šestým cílem bylo zmapovat širší sociální vztahy prodejce. Sedmým cílem bylo zjistit, zda práce v Novém Prostoru u informanta zvýšila smysl pro povinnost. Osmým a posledním cílem bylo zhodnotit dosavadní práci prodejce pro Nový Prostor.

Domnívám se, že závěr, který vyplynul po dosažení cíle této práce, by mohl obohatit organizace v Hradci Králové, které se problematice lidí bez domova věnují. Problematika resocializace těchto osob je stále velké téma v sociální práci, proto se domnívám, že i malé shrnutí formou bakalářské práce by mohlo přinést trochu jiný pohled na problematiku a především by mohlo vést k dalším zamyšlením nad touto problematikou v těchto organizacích.

Jak se sama domnívám, je téma lidí bez domova velmi aktuální nejen pro odborníky z oblasti sociální práce, ale také pro celou společnost. O lidech prodávajících časopis Nový Prostor to platí především. Všichni tito lidé musí při práci se svou „kúží na trh“, dají všem na odiv, že právě oni si prošli životní krizí a to pro nikoho není jednoduchá situace. Domnívám se tedy, že tato práce by mohla pomoci široké veřejnosti pochopit, co je to Nový Prostor a ukázat, že prodejce není žádný propagátor náboženské sekty, ale člověk, který se snaží odrazit ode dna.

Práce si nekladla za cíl, přinést do sociální práce úplně nové poznatky týkající se problematiky lidí bez domova, ale jejím cílem bylo shrnout současnou situaci v této oblasti ve městě Hradec Králové a zjistit, jak časopis Nový Prostor napomáhá resocializaci z pohledu lidí, kteří tímto procesem sami procházejí.

Ráda bych si ve své práci potvrdila či vyvrátila domněnku, že časopis Nový Prostor je vhodným a úspěšným způsobem resocializace lidí bez domova, že tato činnost má smysl a že je potřeba ji i nadále rozvíjet.

1. Bezdomovectví

Bezdomovectví je vážný společenský problém, který tu vždy byl, je a bude. V této kapitole se tedy zaměřím na definici tohoto problému, na jeho příčiny a na to, jaká jsou současná řešení situace a jaké jsou návrhy na řešení situace lidí bez domova v budoucnu.

Průdková a Novotný přibližují vznik pojmu bezdomovectví. Tito autoři uvádějí, že samotný pojem „bezdomovectví“ má velice krátkou historii. Tento pojem se používá teprve od roku 1989, kdy došlo ke změně režimu. Autoři zde vysvětlují, že za minulého režimu nebylo tohoto pojmu potřeba především proto, že i když lidé neměli svůj vlastní domov, bylo nemyslitelné, aby tito lidé zůstávali na ulicích. Vzhledem k tomu, že pracovat byla povinnost, žili lidé bez vlastního bydlení na firemních ubytovnách. Tito lidé zároveň vykonávali tu nejhorší práci, často měli problém s alkoholem a byli na okraji společnosti. To že pojem bezdomovectví byl zaveden až po roce 1989, tedy neznamená, že za komunistické éry tento problém neexistoval. Na rozdíl od současnosti však nebyl tak viditelný. Velký problém přišel právě v roce 1989, kdy většina velkých firem začala krachovat, mnoho lidí přišlo o práci a další i o střechu nad hlavou. Toto byl tedy zásadní zvrat v problematice bezdomovectví, jelikož se tento problém více a více prohluboval. Mnoho lidí se nedokázalo vyrovnat se změnou situace ve státě, s nově nabytou svobodou a se zvýšenými nároky, které se změnou režimu na lidi dopadaly (Průdková, Novotný, 2008).

Hradecký upozorňuje na chápání pojmu bezdomovectví širokou veřejností v současné době. Poukazuje na to, že pojem „bezdomovec“ se ve většinové společnosti stává symbolem zanedbaného, špinavého a zapáchajícího člověka, především tedy muže. Tento názor může vést k netolerantním náladám společnosti i přesto, že tato představa člověka „bezdomovce“ vystihuje jen malé procento lidí bez domova (Hradecký, 2006).

Problematika bezdomovectví je velice široká a každý autor k ní přistupuje jinak. Například Vágnerová definuje chronické bezdomovectví jako „*syndrom komplexního sociálního selhání, které se projevuje neschopností akceptovat a zvládat běžné společenské problémy, které jsou podmíněny interakcí znevýhodňujících dispozic a nepříznivé životní zkušenosti, resp. kumulací subjektivně těžko zvládnutelných zátěží.*“ (Vágnerová, 2013, s. 9).

V koncepci prevence a řešení problematiky bezdomovectví v ČR do roku 2020 vydanou Ministerstvem práce a sociálních věcí přirovnávají její autoři bezdomovectví k extrémnímu sociálnímu vyloučení. Autoři této koncepce popisují bezdomovectví jako „*dlouhodobý a složitý proces od ohrožení vyloučením z bydlení nebo ztráty bydlení (tj. od ohrožení sociálním vyloučením přes extrémní sociální vyloučení) až po návrat do obvyklého životního stylu, tedy po bydlení.*“ (MPSV, 2013, s. 5)

Průdková a Novotný upozorňují na důležitou věc. Bezdomovectví není jen ztráta střechy nad hlavou, ale je to především člověk bez domova. Domov není jen místo k přežití, ale je to prostředí, kde se člověk cítí v bezpečí, má své soukromí, má kolem sebe blízké lidi a hlavně se má pokaždé kam vrátet. Pojem „člověk bez domova“ tedy považují za nadstavbu pojmu „bezdomovec“, protože první pojem zahrnuje i psychologické aspekty bezdomovectví. Z toho tedy jasně vyplývá, že i člověk, který má střechu nad hlavou, může být člověkem bez domova (Průdková, Novotný, 2008).

V českém legislativním systému se s problematikou lidí bez domova setkáme ve dvou zákonech. Zákon číslo 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů označuje pojmem „bezdomovec“ člověka bez státní příslušnosti. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách nepracuje s pojmem „bezdomovec“, ale nahrazuje ho pojmem „osoba bez přístřeší“.

1.1. Kategorizace bezdomovectví

Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 třídí jevy související s bezdomovectvím za použití různých hledisek. Za prvé, bezdomovectví můžeme kategorizovat podle toho, jak ho vnímá veřejnost. Tedy na zjevné, skryté a potenciální (Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2013).

Zjevné bezdomovectví definuje Průdková s Novotným jako patrné na první pohled. Člověk má zanedbaný zevnějšek, znečištěný oděv, případně obuv, zapáchá a jeho jednání, jako je sbírání nedopalků a přehrabování se v popelnicích, zjevně poukazuje na jeho situaci. Zjevný bezdomovec přežívá na veřejných místech a má u sebe veškerý svůj majetek. Tato skupina bezdomovců tvoří pouze malé procento všech lidí bez domova. Přesto jsou laickou veřejností nejvíce vnímáni a tím ve společnosti vytváří mylnou

představu o lidech bez domova. Skryté bezdomovectví pozorujeme u lidí, kteří žijí jako bezdomovci, ale snaží se to tajit. Tito lidé dbají na svůj vzhled, jsou čistí a upravení. Právě proto, že takovému lidu jen těžko rozeznáme od běžné populace, nevíme, jak početná je skupina skrytých bezdomovců. Autoři se však domnívají, že je tato skupina početnější, než skupina zjevných bezdomovců. Mezi potenciální bezdomovce řadíme osoby, jimž bezdomovectví hrozí. Největším problémem této kategorie lidí, je nedostupnost vlastního bydlení. Lidé sice mají střechu nad hlavou, ale bydlení je nejisté. Může se objevovat u lidí závislých na návykových látkách, nezaměstnaných či nelegálně pracujících a případně i u lidí propuštěných z výkonu trestu (Průdková, Novotný, 2008).

Za druhé můžeme podle Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020 kategorizovat podle doby trvání na krátkodobé bezdomovectví, což je přibližně do jednoho roku trvání, střednědobé bezdomovectví trvá od jednoho roku do pěti let a nad pět let se již jedná o dlouhodobé bezdomovectví.

A za třetí můžeme bezdomovectví kategorizovat podle příčin jeho vzniku. Jak uvádějí Průdková a Novotný, za ztrátu domova může několik faktorů a to jak vnějších, tak i vnitřních. Vnější faktory mající vliv na vznik bezdomovectví pramení především z ekonomické a politické situace země. Tedy hlavně souvisí se sociální politikou státu, příkladem může být výše nezaměstnanosti, finanční nedostupnost bydlení, chudoba, diskriminace, špatné zabezpečení v nemoci a ve stáří. Stejně tak na vině může být i nedostatečná pomoc ze strany státu při propuštění z výkonu trestu či z ústavní výchovy (Průdková, Novotný, 2008).

Vnitřní příčiny bezdomovectví podle Vacínové „zahrnují materiální, vztahové a osobní podmínky jednotlivců a rodin.“ (Vacínová, 2006, s. 128).

Průdková a Novotný za materiální podmínky považují především nízký příjem rodiny, vysokou zadluženost, ztrátu bydlení nebo ztrátu zaměstnání. Dlouhodobá nezaměstnanost ovlivňuje sebepojetí i samotného člověka, dochází ke ztrátě pracovních návyků a ztrátě sociálních dovedností potřebných k udržení zaměstnání. Za vztahové příčiny můžeme považovat nefungující manželství, celkově narušené vztahy v rodině a ztrátu rodinného zázemí. Jako osobní příčiny zde autoři uvádějí různé tělesné a duševní poruchy, traumata z dětství, případně i sexuální zneužívání a týrání. Podle autorů je ale nejčastější příčinou

právě rozpad rodiny a ztráta zaměstnání. Z toho tedy vyplývá, jakou cestou by se měla vyvíjet i prevence tohoto problému (Průdková, Novotný, 2008).

1.2. Evropská typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení v prostředí ČR

Evropská federace národních sdružení pracujících s „bezdomovci“ vyvinula v roce 2005 typologii bezdomovectví a vyloučení z bydlení, jako prostředek ke zlepšení porozumění a měření bezdomovectví v Evropě.

Tato typologie rozděluje osoby bez domova do čtyř koncepčních kategorií. První kategorie „bez střechy“ zahrnuje jak osoby přežívající venku, tak osoby přežívající na noclehárnách. Lidé spadající do této kategorie jsou podle ETHOSu označováni jako „bezdomovci“.

Druhá koncepční kategorie „bez bytu“ dělí osoby do pěti operačních kategorií. První operační kategorie zahrnuje osoby v ubytovnách pro „bezdomovce“. Což je azylový dům pro „bezdomovce“, dále přechodná ubytovna a také přechodné podporované ubytování. Lidé žijící v azylových domech pro „bezdomovce“ a na přechodných ubytovnách ETHOS označuje jako „bezdomovce“. Lidé žijící v přechodném podporovaném ubytování, které s podporou výslovně určenou pro „bezdomovce“ neexistuje, označuje jako ohrožené osoby. Do druhé operační kategorie patří ženy žijící v pobytových zařízeních určených výhradně ženám. Do této kategorie patří ženy ubytované krátkodobě v zařízení z důvodu ohrožení domácím násilím. Těmi jsou ženy ohrožené domácím násilím pobývající na skryté adrese a také ženy ohrožené domácím násilím pobývající v azylovém domě. Do třetí operační kategorie patří osoby v ubytovnách pro imigranty, tedy osoby, které žijí v přechodných bydleních nebo v ubytovnách pro migrující pracovníky. Do čtvrté operační kategorie patří osoby před opuštěním instituce. Touto institucí se rozumí zaprvé věznice a vazební věznice, zadruhé zdravotnická zařízení a za třetí zařízení pro děti. Do páté a poslední podkategorie kategorie „bez bytu“ náleží uživatelé dlouhodobější podpory. Tím je pobytová péče pro starší „bezdomovce“ a podporované bydlení pro bývalé „bezdomovce“.

Třetí koncepční kategorie nazývána „nejisté bydlení“ dělí osoby do třech operačních kategorií. Do první této kategorie patří osoby žijící v nejistém bydlení a to buď formou přechodného bydlení u příbuzných, nebo přátel, bydlením bez právního nároku, což může být nezákonné obsazení budovy nebo nezákonné obsazení pozemku. Do druhé operační kategorie patří osoby ohrožené vystěhováním a do třetí kategorie patří lidé ohrožení domácím násilím.

Čtvrtou koncepční kategorií je „nevyhovující bydlení“ a tato kategorie se dělí dále do třech operačních kategorií. Do první kategorie patří osoby žijící v provizorních a neobvyklých stavbách. Do druhé kategorie patří osoby žijící v nevhodném bydlení a do třetí kategorie patří osoby žijící v přelidněném bytě (ETHOS, 2005).

Z tohoto přehledu vyplývají i instituce, které se zabývají pomocí lidem bez domova, které rozebereme v následující kapitole.

1.3. Služby poskytované lidem bez domova

Podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách můžeme sociální služby pomáhající lidem bez domova rozdělit dle forem jejich poskytování na služby ambulantní, terénní a pobytové.

Jednou z ambulantních, případně terénních služeb uvedených v zákoně o sociálních službách jsou služby nízkoprahových denních center. Tato centra poskytují pomoc při osobní hygieně, případně poskytnutí podmínek k osobní hygieně, dále pak poskytnutí stravy a poskytnutí podmínek k jejímu zajištění a také pomoc při obstarávání osobních záležitostí.

Nízkoprahová denní centra dle Průdkové a Novotného mohou poskytovat zdarma či za mírný poplatek i ošacení pro člověka bez přístřeší nebo v těžké životní situaci. Klienti mohou využít kuchyň, toaletu a sprchu (Průdková, Novotný, 2008).

Dalšími ambulantními zařízeními, která jsou v zákoně o sociálních službách uvedena, jsou noclehárny. Smyslem těchto zařízení je poskytnout člověku bez přístřeší možnost využít hygienické zařízení a poskytnout přenocování. Dle Marka se kapacita lůžek těchto

zařízení přes zimu navyšuje, případně se využívá i prostor nízkoprahových denních center (Marek, 2013).

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách jako službu poskytující pomoc lidem bez přístřeší uvádí azylové domy. Ty poskytují dočasné pobytové služby lidem, kteří se ocitli v nepříznivé situaci, která je spojena se ztrátou bydlení. V této instituci je lidem bez přístřeší poskytována strava a pomoc při jejím zajištění, dále pak ubytování a pomoc při obstarávání osobních záležitostí.

Jak uvádí Marek, v azylových domech dochází k ubytování člověka bez přístřeší na základě osobních dokladů a za předpokladu, že má člověk stálý příjem. Délka ubytování v azylovém domě by neměla přesáhnout jeden rok a klient se musí řídit řadou pravidel. Sociální pracovník zmapuje aktuální situaci klienta a následně společně s klientem pracuje na vytvoření individuálního plánu. Většina azylových domů se specializuje na konkrétní cílové skupiny. Můžeme tedy najít azylové domy pro matky s dětmi, azylové domy pro muže, azylové domy pro ženy apod. (Marek, 2013).

Další pobytové služby pro lidi bez domova jsou poskytovány v domech na půl cesty. Tato instituce dle Marka se snaží předcházet bezdomovectví u lidí, kteří jsou nejvíce ohroženi. Především se jedná o lidi opouštějící ústavní výchovu nebo psychiatrickou léčebnu po dlouhodobé léčbě (Marek, 2013).

V rámci terénních programů dochází k cílenému vyhledávání osob, které jsou ohrožené případným bezdomovectvím. Cílem služeb těchto programů je vyhledávat ohrožené osoby a minimalizovat rizika spojená s jejich životním stylem (Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2013).

Další formou pomoci lidem bez domova je sociální rehabilitace. Tuto službu už můžeme považovat za nadstavbu, protože už nepracuje na uspokojení základních životních potřeb, ale na rozvoji specifických schopností. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách definuje sociální rehabilitaci jako „*soubor specifických činností směřujících k dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti osob, a to rozvojem jejich specifických schopností a dovedností, posilováním návyků a nácvikem běžných, pro samostatný život nezbytných činností alternativním způsobem využívajícím zachovaných schopností, potenciálů a kompetencí.*“

1.4. Resocializace

Pro lepší pochopení pojmu resocializace, je dobré nejdříve vysvětlit pojem socializace. Každý jedinec pro dobré fungování ve společnosti si během svého života musí osvojit základní vlastnosti a dovednosti, které daná společnost považuje za důležité. Během života jedince tedy dochází k učení se normám dané společnosti, osvojování se jejich tradic a společenských norem, dále dochází k poznávání kulturního prostředí a přizpůsobení se společenskému životu (Sollárová, 2008). Pokud je tento proces v nějakém bodě narušen vychýlením se z běžné společnosti, musí člověk pro zpětný návrat do této společnosti, projít procesem resocializace.

Jak uvádí Reichel, při resocializaci dochází k opětovné „socializaci jedince, u kterého podobný proces už proběhl.“ (Reichel, 2008, s. 173).

Dle Hradeckého a Hradecké je cílem resocializace najít nový smysl života, obnovit sociální vazby, ať už s rodinou nebo s blízkými přáteli, dále pak získat adekvátní bydlení a finanční zajištění dostačující na udržení tohoto adekvátního bydlení (Hradecká, Hradecký, 1996).

V praktické části se zaměřím především na resocializaci v oblasti rodiny, zaměstnání, finanční situace, bydlení, pojetí sebe sama a v oblasti širších sociálních vztahů.

1.5. Aktuální stav bezdomovectví v ČR

K poslednímu sčítání lidu, domů a bytů došlo v roce 2011. Během tohoto sčítání došlo i k sčítání lidí bez domova a k jeho následnému zpracování. Díky tomuto sčítání tedy víme, že počet lidí bez domova v celé České republice činil v roce 2011 celkem 11 496 osob. Tato data jsou nejnovější, která byla k dané problematice dohledána. Uvědomuji si však, že v současné době se toto číslo může lišit.

Tabulka - Bezdomovci podle pohlaví a pětiletých věkových skupin

Věk	Muži	Ženy	Celkem
0-4	85	97	182
5-9	63	55	118

10-14	35	62	97
15-19	148	100	248
20-24	695	304	999
25-29	920	261	1 181
30-34	1 010	219	1 229
35-39	1 062	209	1 271
40-44	1 024	218	1 242
45-49	1 071	245	1 316
50-54	1 015	231	1 246
55-59	964	207	1 171
60-64	566	128	694
65-69	227	63	290
70-74	66	35	101
75-79	29	17	46
80+	11	20	31
Nezjištěno	32	2	34
Celkem	9 023	2 473	11 496

(Zdroj: Český statistický úřad – *Bezdomovci podle státního občanství*)

Jak vyplývá z výše uvedené tabulky, v současné době jsou bezdomovectvím mnohem více ohroženi muži. Žen bez domova dle sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 je 2 473 a mužů bez domova je v České republice 9 023. Nejvíce lidí bez domova se objevovalo ve věkových kategoriích 30 až 54 let, kdy v každé věkové kategorii dosahoval počet lidí bez domova více než 1 200 osob. V roce 2011 bylo evidováno 300 dětí ve věku 0 až 9 let jako osoby bez domova. Mladistvých osob bez domova ve věku 10 až 19 let bylo ve stejném roce evidováno 345.

Tabulka 1 - Bezdomovci podle kraje sečtení

Kraj místa sečtení	Celkový součet
Hlavní město Praha	1254
Středočeský kraj	954

Jihočeský kraj	529
Plzeňský kraj	340
Karlovarský kraj	256
Ústecký kraj	1 010
Liberecký kraj	262
Královéhradecký kraj	467
Pardubický kraj	537
Kraj Vysočina	367
Jihomoravský kraj	1 156
Olomoucký kraj	1 033
Zlínský kraj	757
Moravskoslezský kraj	2 574
Celkem	11 496

(Zdroj: Český statistický úřad - *Bezdomovci podle kraje trvalého pobytu a kraje sečení.*)

Z výše uvedené tabulky, která byla zpracována na základě výsledků sčítání lidí, domů a bytů z roku 2011 jasně vyplývá, které kraje jsou bezdomovectvím ohroženy nejvíce. Jedná se především o kraj Moravskoslezský, kde počet lidí bez domova dosahoval až 2 574 osob. Dalším velice problematickým místem je hlavní město Praha, kde je evidováno 1 254 lidí bez domova. Dalším krajem je kraj Jihomoravský, kde bylo v roce 2011 evidováno 1 156 osob bez domova. V této práci nás bude zajímat především kraj Královéhradecký, kde bylo v roce 2011 evidováno 467 osob.

Dalším ukazatelem rozložení lidí bez domova v ČR je jejich současná ekonomická aktivita. Níže uvedená tabulka ukazuje, že největší část lidí bez domova je tvořena nezaměstnanými, druhou velice početnou kategorií jsou zaměstnanci, zaměstnavatelé, samostatně činní, pomáhající a nelze opomenout ani kategorii nepracujících důchodců.

Tabulka 2 - Bezdomovectví podle ekonomické aktivity

Ekonomická aktivita	Počet
Zaměstnanci, zaměstnavatelé, samostatně činní, pomáhající	3 167
Pracující důchodci	116

Pracující studenti a učni	17
Ženy na mateřské dovolené (28 nebo 37 týdnů)	32
Nepracující důchodci	1 581
Ostatní s vlastními zdroji obživy	677
Žáci, studenti, učni	310
Hledající první zaměstnání	340
Ostatní nezaměstnaní	4 124
Osoby v domácnosti, děti předškolního věku, ostatní závislé osoby	304
Nezjištěno	828
Celkový součet	11 496

(Zdroj: Český statistický úřad - Bezdomovci podle státního občanství)

2. Sociální práce s lidmi bez domova v Hradci Králové

Jak vyplývá z údajů Českého statistického úřadu, které byly již výše zmíněny, na území Královéhradeckého kraje bylo v roce 2011 evidováno 467 osob bez domova. V rámci města Hradec Králové je těmto osobám poskytována pomoc ve dvou sociálních zařízeních, která jsou zřizována Oblastní charitou Hradec Králové.

2.1. Oblastní charita Hradec Králové

Oblastní charita Hradec Králové je organizace, která byla založena Biskupstvím královéhradeckým v roce 1992 (Oblastní charita Hradec Králové - Statut, 2015).

Tato organizace má zaregistrované tyto služby: odborné sociální poradenství, azylové domy, intervenční centra, nízkoprahová denní centra, noclehárny, pečovatelskou službu, ranou péči a sociální rehabilitaci. Cílovou skupinu této organizace tedy jsou oběti trestné činnosti a osoby v krizi. *„Poradna poskytuje bezplatnou pomoc lidem starším 18 let v těžké životní (sociální) situaci, kterou nedokáží řešit sami. Jde o oběti trestných činů nebo o lidi nacházející se v akutní krizi nebo dlouhodobě nepříznivé situaci“* (Adresář sociálních služeb, 2014, s. 20).

V rámci Oblastní charity Hradec Králové funguje i takzvaný sociální šatník, který vydává oblečení potřebným buď za poplatek, nebo bezplatně na poukázku, kterou může vydat sociální odbor Města Hradec Králové, Úřad práce nebo sociální pracovníci z poboček Oblastní charity Hradec Králové, případně sociální pracovníci z jiných neziskových organizací. Ze sociálního šatníku, sídlícího v ulici Třída E. Beneše, se vybavuje Nouzový šatník Domu Matky Terezy, střediska sociálních služeb pro lidi bez domova, středisek Oblastní charity Hradec Králové a dále pak slouží i pro ostatní organizace, které pomáhají lidem v nouzi. Sociální šatník je vybavován z darů lidí z běžné populace (Oblastní charita Hradec Králové – sociální šatník, 2015).

2.2. Domov pro matky s dětmi

Jedním azylovým domem, který je zastřešován Oblastní charitou Hradec Králové, je Domov pro matky s dětmi Hradec Králové. Provoz této organizace byl zahájen v roce

2002 a sídlí na ulici Velká v Hradci Králové (Oblastní charita Hradec Králové – Domov pro matky s dětmi, 2015).

Tato organizace poskytuje své služby zletilým rodičům (matkám i otcům) nebo jiným osobám, které jsou stanoveny jako osoba zodpovědná za výchovu dítěte. Dále pak zletilým těhotným ženám a dále je možnost poskytnout ubytování i bezdětné ženě, anebo muži po návratu z výkonu trestu. Domov pro matky s dětmi má kapacitu 64 lůžek, z toho 4 lůžka jsou vyhrazena právě pro osoby bez dětí. S takovou kapacitou patří zařízení k největším v republice. V rámci služeb azylového domu je možné využít aktivizačních klubů. Děti ve věku 3 až 18 let mají možnost navštěvovat klub Mariánek, který poskytuje systematickou a odbornou péči. Dalším programem je tréninkové bydlení, které se nachází ve dvou bytech v Sukových sadech (Šimůnek, 2013).

2.3. Dům Matky Terezy

Dalším azylovým domem na území města Hradec Králové je Dům Matky Terezy. Cílovou skupinou této organizace jsou zletilí muži, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci, která je spojena se ztrátou bydlení (Adresář sociálních služeb, 2014).

Azylový Dům Matky Terezy poskytuje svým klientům několik služeb. První službou je ubytování v rámci služeb azylového domu. Zde je poskytování ubytování v dvoulůžkových pokojích a to na dobu jednoho roku. Klient může v rámci této služby využívat prostory pro přípravu jídla, hygienický servis a služby sociálního poradenství. Azylový dům má nepřetržitý provoz a k dispozici je 32 lůžek. Tato sociální služba je zpoplatněna a to částkou 95,- Kč za noc (Oblastní charita Hradec Králové – Lidem bez domova, 2015).

Další službou, kterou Azylový Dům Matky Terezy poskytuje je noclehárna. „*Noclehárna je určena mužům i ženám, funguje denně včetně svátků, sobot a nedělí v době od 19:00 do 9:00 hodin. Za poplatek nabízí možnost noclehu, osobní hygieny, přípravy stravy včetně sociálního poradenství, v případě potřeby oblečení ze sociálního šatníku, potravinovou pomoc a úvěrovou jízdenku. Dále je možné za úhradu využít praní a sušení.*“ (Adresář sociálních služeb, 2014, s. 56). Služba noclehárny je také zpoplatněna

a to částkou 40 Kč za jednu noc. Kapacita noclehárny je 10 lůžek pro ženy a 30 lůžek pro muže (Oblastní charita Hradec Králové – Noclehárna Domu Matky Terezy, 2015).

Ambulantní službou, kterou Azylový Dům Matky Terezy poskytuje je nízkoprahové denní centrum. Toto centrum bylo založeno v roce 2004 a jeho cílem je: „*pomoci osobám bez přístřeší zmírnit jejich krizovou životní situaci, pomoci minimalizovat zdravotní a sociální rizika spojená s jejich způsobem života, pomoci v podpoře uživatele v řešení krizové životní situace směřující k sociálnímu začlenění*“ (Oblastní charita Hradec Králové – Nízkoprahové denní centrum Domu Matky Terezy, 2015).

V rámci služeb azylového domu je poskytována sociální rehabilitace. Cílem sociální rehabilitace je podpora při návratu do běžného života. Cílovou skupinou jsou opět zletilí muži a ženy, kteří žijí nebo pobývají na území města Hradec Králové a kteří „jsou bez domova, sociálního zázemí a jsou ohroženi sociálním vyloučením, dlouhodobě nezaměstnaní a těžko zaměstnatelní; mají zájem pracovat na pozitivní změně svého životního stylu; nejsou schopni svoji situaci řešit vlastními silami; nevyžadují asistenci z důvodu omezené mobility nebo komunikace“. Sociální rehabilitace je služba, která je poskytována zdarma a kapacita sociální rehabilitace v Domě Matky Terezy je 30 osob za den. Sociální rehabilitace je v této organizaci poskytována ve dvou formách. Formou ambulantní je poskytována v prostorách Domu Matky Terezy a formou terénní je poskytována na území města Hradec Králové (Oblastní charita Hradec Králové – sociální rehabilitace, 2015).

Jednou z forem sociální rehabilitace v Domě Matky Terezy je kreativní dílna. Činnost v kreativní dílně má u osob bez domova pomoci rozvíjet pracovní návyky a sociální dovednosti, které jsou pro člověka bez domova nezbytné k tomu, aby získal zpět své ztracené sebevědomí a aby se zlepšilo jeho vlastní sebepojetí. V rámci kreativní dílny jsou lidé zapojováni do výroby předmětů, které jsou určeny k následnému prodeji (Oblastní charita Hradec Králové – kreativní dílna, 2015).

Další formou sociální rehabilitace je pak činnost pro Nový Prostor, kterou se budu zabývat v následující kapitole.

3. Nový Prostor

3.1. Nezisková organizace

Nový prostor je od roku 1998 registrován jako občanské sdružení se sídlem v Praze. Od roku 2015 funguje jako zapsaný ústav. O rok později se v rámci této neziskové organizace začal prodávat časopis „PATRON“, což byl původní název současného „Nového Prostoru“. Tento časopis vycházel každý měsíc a tematicky se zaměřoval především na sociální problematiku. Časopis v průběhu své existence mění svou původní podobu a v roce 2003 se ustaluje okruh témat, který zůstává až do dnešní podoby. Jedná se především o témata týkající se lidských práv, sociálního vyloučení a kultury (Nový Prostor – O nás).

Organizace původně začínala s jedním sídlem a tím byla právě Praha. O dva roky později se organizace Nový Prostor rozrostla o další pobočky v Ostravě, v Brně a v Plzni. V roce 2001 došlo k přejmenování časopisu na dnes známý „Nový Prostor“ a o rok později vznikly další regionální pobočky, tentokrát v Olomouci, Pardubicích, Českých Budějovicích, Ústí nad Labem a v Uherském Hradišti. Během dalších let docházelo postupně ke vzniku projektu Street Paper a to v Praze a v Brně. Dále lze časopis Nový Prostor zakoupit i v jiných městech a to díky spolupráci Nového Prostoru s organizacemi, které pracují s podobnou cílovou skupinou (Nový Prostor – Historie Nového Prostoru).

V současné době časopis Nový Prostor vychází každých čtrnáct dní a prodávají ho lidé, kteří se ocitli v sociální tísní, lidé ohrožení sociálním vyloučením nebo osoby bez přístřeší. Prodávání časopisu slouží jako přivýdělek osobě, která ho prodává. Z každého prodaného výtisku si prodejce ponechá polovinu ceny. Tyto peníze jsou ovšem určeny jen na věci běžné potřeby - jídlo, oblečení, osobní hygiena, ubytování (Nový Prostor – O nás).

„Posláním Nového Prostoru jsou především:

- rozvoj oblasti sociálního podnikání*
- podpora a rozvoj prostředí a dílčích projektů z oblastí sociálního podnikání*
- vývoj a realizace sociálně-terapeutické pracovní služby Street-paper*

- *vývoj a realizace unikátního tréninkového programu rozvoje klíčových kompetencí s ohledem na uplatnitelnost na otevřeném trhu práce*
- *destigmatizace osob bez přístřeší, informování o realitě příčin a důsledků*
- *prosazování práv a zájmů sociálně handicapovaných osob*
- *medializace sociální problematiky*
- *postupná změna vnímání problematiky bezdomovectví ve společnosti*
- *představování rolí a funkcí NNO ve společnosti prostřednictvím časopisu NP“*
(Nový Prostor – Poslaní).

Nový Prostor je členem několika mezinárodních organizací. První takovou organizací je INSP tedy International Network of Street Papers a druhou organizací je Asociace společenské odpovědnosti.

Street-paper neboli takzvaný pouliční prodej časopisu je projekt, který je v Novém Prostoru hlavní aktivitou. Cílem tohoto projektu je u lidí, kteří se ocitli v těžké životní situaci, zlepšit opět určité dovednosti. Především tedy „*schopnost nalézt a udržet si práci, mít zdravé sociální vazby v pracovním kolektivu i na své okolí, být odpovědný sám za sebe, znát svou hodnotu, svá práva, věřit si atd.*“ (Nový Prostor – Sociální služba Street-paper Praha). V Novém Prostoru může člověk pracovat jako pouliční prodejce časopisu Nový Prostor. Práce prodejce má člověka naučit či obnovit v rámci cvičného prostředí pracovním návykům, dochvilnosti, respektování pravidel a pracovní doby. Dalším cílem je motivace k zařazení se na běžný pracovní trh. Tento projekt si také klade cíl, dát práci každému, kdo o ni stojí. Bez ohledu na jeho minulost, vzdělání nebo délku praxe.

3.2. Nový Prostor v Hradci Králové

V Hradci Králové je organizací, která spolupracuje s Novým Prostorem, Dům Matky Terezy. Tato organizace zprostředkovává v rámci sociální rehabilitace práci v Novém Prostoru. V současné době najdeme v Hradci Králové devět prodejních míst:

1. *stanoviště schodiště Bono Publico*
2. *stanoviště Hotel Grand + ulice V Kopečku*
3. *stanoviště Masarykovo náměstí*
4. *stanoviště Bařkovo náměstí – Erko potraviny*
5. *stanoviště OD Atrium + Náměstí 28. října*

6. *stanoviště Terminál hromadné dopravy HK*
7. *stanoviště nádražní hala Hlavního nádraží ČD*
8. *stanoviště Univerzita Hradec Králové – Pedagogická fakulta, budova A*
9. *stanoviště před OC Futurum*

(Oblastní charita Hradec Králové – Časopis Nový Prostor – součást služby Sociální rehabilitace)

Dle informací, které jsem získala od sociální pracovnice azylového Domu Matky Terezy, se pravidelně po každém prodejním období koná setkání prodejců. Na těchto setkáních jsou prodejci informováni, kolik prodaných časopisů za prodejní období měli a mohou si tak dále určovat objednávku časopisů na další prodejní období (Hurtová, 2016).

Každý prodejce vlastní svou průkazku prodejce a každý měsíc získává nový kupón. Tento kupón se pravidelně obměňuje a slouží proti zneužívání překupování časopisu a k jemu dalšímu prodeji někým, kdo mezi prodejce NP nepatří (Hurtová, 2016).

Shrnutí empirických východisek:

V první kapitole teoretické části došlo k vymezení pojmu „bezdomec“ a člověk bez domova tak, jak to vidí odborná literatura. Během psaní teoretické části jsem došla k zjištění, že stále mnoho autorů používá pojem „bezdomec“, i přes to, že tento pojem není již používán. Dále došlo k popsání kategorií „bezdomectví“ podle Evropské typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení v prostředí ČR a k popsání typům sociálních služeb věnujících se lidem bez domova v České republice. Dále jsem se v teoretické části zaměřila na popis stavu bezdomovectví v České republice, ke kterému jsem využila údaje Českého statistického úřadu z roku 2011.

V druhé kapitole jsem se zaměřila na popsání sociálních služeb, které pomáhají lidem bez domova na území města Hradec Králové. Konkrétně se jednalo o Oblastní charitu Hradec Králové, Domov pro matky s dětmi a Dům Matky Terezy.

V poslední kapitole teoretické části jsem se zaměřila na samotnou organizaci Nový Prostor a na její fungování v Hradci Králové.

4. Metodická část

4.1. Cíle výzkumu

Hlavním výzkumným cílem bakalářské práce je zjistit, jak časopis Nový Prostor pomáhá prodejcům v návratu do běžného života. Z tohoto hlavního cíle vyplývá osm dílčích cílů, kterými se práce bude zabývat.

První dílčí cíl, který bude ve výzkumu zkoumán, je zjistit, který okamžik přivedl informanta do Nového Prostoru.

Druhým dílčím cílem je zjistit, jak prodejce vnímal sám sebe před zahájením práce v NP a jak svou osobu vnímá nyní.

Třetím dílčím výzkumným cílem je zmapovat předchozí a současnou finanční situaci informanta a zjistit, zda a případně jaký vliv na tuto změnu měla jeho práce pro časopis Nový Prostor.

Čtvrtým dílčím výzkumným cílem je zmapovat předchozí a současnou rodinnou situaci prodejce a zjistit, jaký vliv na tuto změnu měl Nový Prostor. Při zjišťování tohoto cíle se zaměřím na to, jaké vztahy mezi prodejcem a rodinou panovaly před zahájením činnosti v Novém Prostoru a jaké vztahy mezi nimi panují v současné době. Zda došlo k nějaké změně vztahů a zda v tom nějakou roli hraje právě zaměstnání v Novém Prostoru. Například zda peníze vydělané prodejem dávají prodejci možnosti navštívit svou rodinu či uspořádat nějaké setkání se svou rodinou.

Pátým výzkumným cílem je zmapovat předchozí a současnou situaci prodejce na trhu práce. U tohoto cíle se zaměřím především na to, zda práce pro časopis NP zvyšuje šanci zapojení se na běžný trh práce. Zda si samotný člověk připadá sebejistější na trhu práce a zda má tendence hledat si během práce pro Nový Prostor klasické zaměstnání. Případně jaké si myslí, že jsou jeho současné šance na trhu práce.

Šestáým cílem je zmapovat celkovou sociální situaci prodejce. Při zjišťování tohoto cíle se zaměřím na to, jak na prodejce reagují lidé, se kterými se na ulici při prodeji časopisu setkává a jak se k jeho zaměstnání staví jeho blízké společenské okolí. Zda došlo během zaměstnání v Novém Prostoru k nějaké změně společenského chování. Zda prodejce

vnímá nějakou změnu na svém společenském postavení, ke které došlo během zaměstnání v Novém Prostoru. Dále také zjistit, zda došlo k nějaké změně u prodejce při komunikaci s lidmi. Popsat jaká byla situace prodejce v komunikaci před zahájením činnosti a jaká je současná situace.

Sedmým dílčím cílem je zjistit, zda práce v NP dala informantovi více disciplíny.

Osmým a posledním dílčím cílem je zhodnotit práci pro NP. Zaměřím se především na to, jak prodejce hodnotí dosavadní práci pro Nový Prostor. V čem je pro něj přínosná, v čem mu naopak mohla uškodit. Případně s jakými problémy se během své práce pro Nový Prostor musel v rámci zaměstnání prodejce potýkat. Zjistit, v které oblasti pomohla práce pro Nový Prostor prodejci nejvíce.

4.2. Transformace dílčích cílů

Hlavní výzkumná otázka v kvalitativní části výzkumu této bakalářské práce zní: Dává časopis Nový Prostor lidem, živícím se jeho prodejem, možnost začít nový život? Dílčí cíle jsem v následující tabulce transformovala do tazatelských otázek.

Tabulka 3: Transformační tabulka

Dílčí výzkumné cíle	Tazatelské otázky
1. Zjistit, jaký okamžik přivedl informanta do NP.	TO 1: Co vás přivedlo k práci pro časopis Nový Prostor?
2. Zjistit, jak prodejce vnímal sám sebe před zahájením práce v NP a jak svou osobu vnímá nyní.	TO 2: Popište prosím sám/a sebe, před zahájením práce v NP? TO 3: Jak vidíte sám sebe v současné době?
3. Zmapovat předchozí a současnou finanční situaci informanta a zjistit, jaký vliv na tuto změnu měl Nový Prostor?	TO 4: Jaká byla Vaše finanční situace před zahájením práce pro NP? TO 5: Jaká je Vaše současná finanční situace?

	TO 6: Jak si myslíte, že Vám v tom pomohla právě práce prodejce?
4. Zmapovat předchozí a současnou rodinnou situaci prodejce a zjistit, jaký vliv na tuto změnu měl Nový Prostor?	<p>TO 7: Jaká byla vaše rodinná situace před zahájením práce v NP?</p> <p>TO 8: Jaké jsou v současné době vztahy mezi Vámi a Vaší rodinou?</p> <p>TO 9: Jaké možnosti Vám dávají vydělané peníze prodejem časopisu při setkáních se svou rodinou?</p> <p>TO 10: Jak si myslíte, že Vám v tom pomohla právě práce pro časopis NP?</p>
5. Zmapovat předchozí a současnou situaci prodejce na trhu práce. Zjistit, zda práce pro časopis NP zvyšuje šanci zapojení se na běžný trh práce.	<p>TO 11: Kdy jste byl naposledy zaměstnán před tím, než jste začal pracovat pro NP?</p> <p>TO 12: Hledáte si v současné době zaměstnání mimo NP?</p> <p>TO 13: Jak Vás prodej časopisu NP připravuje do běžného zaměstnání?</p> <p>TO 14: Jak zkušenosti s prodejem zvýšily Vaše šance na běžném pracovním trhu?</p>
6. Zmapovat celkové širší sociální vztahy prodejce.	<p>TO 15: Jak na Vás reagují lidé na ulici, když vidí, že nabízíte Nový Prostor?</p> <p>TO 16: Jak reaguje vaše blízké okolí na to, že pracuje v NP?</p> <p>TO 17: Jak se díky prodeji časopisu zlepšila Vaše komunikace s lidmi?</p> <p>TO 18: Jakou změnu ve svém sociálním postavení vnímáte od té doby, co jste začal/a prodávat Nový Prostor?</p>

7. Zjistit, zda práce v NP u informanta zvýšila smysl pro povinnost.	TO 19: V čem vaše práce pro NP posílila Vaše kompetence?
8. Zhodnotit dosavadní práci prodejce pro NP.	TO 20: Jak byste celkově zhodnotil Vaši práci pro NP? TO 21: V které oblasti si myslíte, že Vám NP pomohl nejvíce?

4.3. Výzkumná strategie

V práci je použita kvalitativní výzkumná metoda. Pro zjištění hlavního výzkumného cíle bylo využito strukturovaných rozhovorů s prodejci časopisu Nový Prostor. Dle Miovského (2006) je to „metoda, která stojí na pomezí mezi dotazníkovým šetřením a interview. ... Pořadí a znění otázek je fixované.“ (Miovský, 2006, 162). Vzhledem k tomu, že ne každé prodejní místo v Hradci Králové je aktuálně obsazené, kontaktovala jsem sociální pracovníci v azylovém domě Matky Terezy, která má na starost Nový Prostor v Hradci Králové. Vzhledem k tomu, že se pravidelně každý měsíc koná setkání prodejců, jsem se po souhlasu sociální pracovníce tohoto setkání zúčastnila také. Během tohoto setkání jsem seznámila prodejce se svým výzkumem a požádala je o poskytnutí rozhovoru. Rozhovory byly nahrávány a následně přepsány do písemné podoby, ze které jsem následně získala všechna potřebná data.

4.4. Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor, se kterým jsem pracovala, byl tvořen 5 vybranými prodejci. Pro výběr tohoto vzorku jsem se rozhodla proto, že počet pět informantů považuji za adekvátní k zjištění potřebných dat a také vzhledem k tomu, že v současné době prodejců Nového Prostoru v Hradci Králové je malý počet. Samozřejmě jsem si vědoma toho, že takto malý vzorek nemohu aplikovat na všechny prodejce v České republice, a že situace v jiných městech může být odlišná. Tento vzorek by měl spíše sloužit k zmapování situace v Hradci Králové. Případně přinést nové poznatky k problematice resocializace lidí bez domova v regionu města Hradec Králové.

Na výzkumu se účastnilo 5 mužů a všichni ve věku přes 50 let. Vzhledem k tomu, že v současné době je na území města Hradec Králové celkový nedostatek prodejců Nového Prostoru a v současné době Nový Prostor v tomto městě neprodává žádná žena, nemohly být tedy ženy do výzkumu zahrnuty.

Tabulka 4: Přehled informantů

Informant	Pohlaví	Věk
R1	Muž	58
R2	Muž	52
R3	Muž	50
R4	Muž	55
R5	Muž	52

4.5. Popis organizace a průběh výzkumu

Na začátku celé práce došlo ke kontaktování sociální pracovnice Domu Matky Terezy, která pracuje v tomto zařízení jako koordinátorka projektu Nový Prostor. Prostřednictvím sociální pracovnice jsem se zúčastnila setkání prodejců, kde jsem prodejce informovala o svém výzkumu. Zároveň jsem je touto cestou požádala i o rozhovor. Během rozhovoru bylo odpovězeno na tazatelské otázky. Hlavní výzkumný cíl jsem zjišťovala pomocí několika dílčích cílů, ze kterých vplynuly tazatelské otázky. Ke každému dílčímu cíli bylo stanoveno několik identifikátorů, podle kterých byla zjišťována odpověď na konkrétní dílčí cíl.

Na začátku roku 2016 došlo k provedení rozhovorů s informanty, kteří souhlasili s účastí na výzkumu. Rozhovory byly nahrávány a následně převedeny do písemné podoby. Rozhovory s informanty byly analyzovány dle předem stanovených identifikátorů a byla vypracována odpověď na dílčí tazatelské otázky a na hlavní výzkumný cíl.

4.6. Způsob analýzy získaných dat

Data byla fixována pomocí audio nahrávače a dále pak došlo k přípravě dat pro analýzu. Data byla převedena do textové podoby a následně došlo k redukci prvního řádu. Tedy k vynechání slovních spojení, která narušovala plynulost rozhovoru. Dále došlo ke kódování částí rozhovorů. Části rozhovorů byly seskupovány do stejnovýznamových jednotek, ke kterým byly dále přiřazeny názvy. Po překódování rozhovorů bylo využito metody kontrastů a srovnávání. Porovnávala jsem stejné oblasti u všech informantů a hledala shody a rozdíly v jejich výpovědích. Miovský říká, že *„kontrastování je velmi důležitá technika, potřebujeme-li od sebe lépe odlišit například dvě identifikované kategorie a upozornit na rozdíly mezi nimi, přestože mají zároveň málo společného. Stejně tak může být kontrastování velmi užitečné při zdůraznění některých kontextuálních odlišností určitého fenoménu“* (Miovský, 2006, s. 223).

Následně jsem dle získaných dat zhodnotila, zda bylo odpovězeno na dílčí cíl a jak. Z těchto získaných dat bylo nadále vycházeno při zpracování hlavního výzkumného cíle.

4.7. Reflexe etických rizik výzkumu

Před zahájením výzkumu byl nejdříve získán souhlas s účastí na samotném výzkumu. Informanti byli informováni o tom, jak bude celý výzkum probíhat a k čemu budou jeho výsledky sloužit.

Vzhledem ke zvolené výzkumné metodě považuji za hlavní etické riziko tohoto výzkumu anonymitu. Vzhledem k tomu, že v rozhovorech budou sdělovány velice citlivé informace, je informantům zaručena absolutní anonymita. Ve zpracování rozhovorů bude uvedeno pouze pohlaví informanta a přibližný věk informanta. Pro naprostou anonymitu jsem se rozhodla nezahrnovat do výzkumu ani informace o prodejním místě klienta.

Informant byl před zahájením rozhovoru také upozorněn na to, že v případě, že mu bude nějaká otázka z rozhovoru nepříjemná, nemusí odpovídat.

5. Popis a interpretace dosažených výsledků

V této kapitole je uvedeno, jakých výsledků bylo během šetření dosaženo. V této části práce budou pomocí odpovědí na tazatelské otázky zjištěny informace k dílčím cílům práce a bude odpovězeno na hlavní výzkumný cíl této bakalářské práce.

Po získání rozhovorů, které byly nahrávány, byly všechny rozhovory přepsány do písemné podoby. Dále z těchto prepisů byly získávány informace k zodpovězení jednotlivých dílčích cílů a hlavního výzkumného cíle.

První dílčí výzkumný cíl:

Prvním dílčím výzkumným cílem práce bylo zjistit, jaký okamžik přivedl informanta do Nového Prostoru. Všichni informanti odpovídali na první tazatelskou otázku, tedy, který okamžik je do Nového Prostoru přivedl, podobně. Všichni jsou nebo byli klienty azylového domu Matky Terezy. Práce prodejce Nového Prostoru jim byla nabídnuta sociální pracovnící, která má projekt Nový Prostor v azylovém domě na starost. Někteří prodejci byli na azylovém domě nebo ubytovně kratší dobu, někteří déle. Z výpovědí informantů bylo zřejmé, že je stále velký boj s obsazováním prodejních míst v Hradci Králové.

R1: *„Byl jsem v invalidním důchodu a nemohl najít běžnou práci. Oslovila mě sociální pracovnice a nabídla mi pracovat pro Nový Prostor.“*

R2: *„... po uzdravení mi nabídli tuhleto práci. Já jsem to vzal, abych prostě měl nějakou výplň. Nebavilo mě bejt tady nebo na ubytovně a nic.“*

R4: *„Tak já žiju tady kousek na ubytovně no a tu práci mi jednou nabídla sociální pracovnice tady z Domu Matky Terezy, protože měli málo prodejců.“*

Shrnutí:

Závěrem prvního dílčího výzkumného cíle jasně vyplývá, že u takovýchto projektů je velice důležitá činnost sociálního pracovníka. Ten by měl vybírat vhodné klienty pro danou činnost, šířit informace mezi klienty a zároveň motivovat klienty k činnosti. Z výpovědi oslovených prodejců časopisu Nový Prostor v Hradci Králové jasně vyplývá,

že i jejich zahájení činnosti pro Nový Prostor bylo na základě oslovení sociální pracovníků.

Druhý dílčí výzkumný cíl:

Druhým dílčím výzkumným cílem bylo zjistit, jak prodejce vnímal sám sebe před zahájením práce v NP a jak svou osobu vnímá nyní. V rámci zjišťování tohoto dílčího cíle jsem prodejcům kladla dvě tazatelské otázky. První tazatelská otázka se zaměřovala na to, jak prodejce vnímal sám sebe před zahájením práce pro Nový Prostor.

Jeden respondent bere práci pro Nový Prostor pouze jako přechodnou. Má své sezónní zaměstnání. Ostatní prodejci popisovali svou situaci před zahájením práce pro Nový Prostor jako velice špatnou. Často se ve výpovědích objevovaly zdravotní komplikace, které vedly k tomu, že informant přišel o bydlení. Dále pak byla zmiňována nezaměstnanost, která vyústila v zadlužení a ve ztrátu bydlení.

R2: „*No situaci, normálně jsem dělal, pak jsem šel na nemocenskou. ... No a pobíral jsem nemocenskou a na druhé pokus když mi nepřišla nemocenská, tak mě prostě z ubytovny vyhodili. ... Pak jsem šel do špitálu a poslala mě sem kurátorka ze Dvora.*“

R4: „*Já jsem dřív normálně pracoval, ale pak přišly nějaký problémy, dluhy a tak. No a najednou jsem byl na ulici. ... No pak v zimě jsem přišel sem do azylového domu.*“

Druhou tazatelskou otázkou bylo to, jak prodejce vidí sám sebe v současné době. V současné době se pohled informantů na svou vlastní situaci zlepšil. Informanti ve všech případech uváděli, že se zlepšila jejich finanční situace. Objevovala se zde i odpověď, že práce prodejce dává informantům větší psychickou pohodu. Dále informanti uváděli, že práce pro Nový Prostor jim dává možnost smysluplného trávení volného času. Další velice často se vyskytující odpovědí bylo, že díky prodeji časopisu měli informanti možnost poznat více lidí a zlepšila se tak i jejich komunikace. Žádný respondent nevedl, že by mu práce pro Nový Prostor pomohla k lepšímu zaměstnání. Na základě odpovědí informantů můžeme tedy konstatovat, že práce prodejce změnila životní situaci oslovených informantů k lepšímu.

R1: „Zatím mi to nepomohlo k žádné lepší práci, ale zase jsem poznal nové lidi tady v Hradci.“

R2: „Ta ubytovna není žádná sláva. Jenže teďko mám zase zdravotní problémy. Takže tohle je jenom zázemí, abych měl kde bydlet. Teďko na nějaký velká ambice...práci těžko, že bych sehnal něco slušného. Tohle je jediná možnost, kterou můžu udržovat.“

R5: „Bydlím pořád v azylovém domě a snažím se najít jinou práci.“

Shrnutí:

Z druhého dílčího cíle jasně vyplývá, že situace respondentů před zahájení činnosti pro Nový Prostor byla velice špatná. Jak sami informanti v rozhovorech uváděli, jejich životní situace se zlepšila právě až díky práci pro Nový Prostor. Můžeme tedy konstatovat, že projekt Street-paper má velký podíl na zlepšení životní situace prodejců a je to tedy účinná pomoc na cestě „ze dna“.

Třetí dílčí výzkumný cíl:

Třetím dílčím výzkumným cílem bylo zmapovat předchozí a současnou finanční situaci informanta a zjistit, jaký vliv na tuto změnu měl Nový Prostor? Při zjišťování třetího výzkumného cíle práce jsem se informantů dotazovala na tři tazatelské otázky. První tazatelská otázka se týkala toho, jaká byla finanční situace prodejce před zahájením práce v Novém Prostoru. Jak jsem již před zahájením výzkumu očekávala, všichni informanti uvedli, že jejich situace byla velice špatná.

R2: „No, rozhodně nižší úroveň. To je jasný.“

R4: „Bylo to hodně špatný, měl jsem všude dluhy.“

Další tazatelská otázka se týkala toho, jaký je současná finanční situace prodejce. Dle očekávání situace všech prodejců se po zahájení práce v Novém Prostoru zlepšila. Informanti uváděli, že mají na uhrazení běžných životních nákladů. Z peněz získaných z prodeje jsou schopni zaplatit ubytování, stravu a nutné léky. Jeden informant uvedl, že mu peníze dávají možnost cestovat po památkách.

R1: „Tak určitě se to zlepšilo. Můžu si kupovat jídlo a jezdit na výlety.“

R2: „Rozhodně se ta situace zlepšila. Před tím jsem měl jen tu sociálku a nějakou brigádnickou činnost.“

R4: „Ted' už je to dobrý. Nemám dluhy, koupim si jídlo, zaplatim ubytovnu.“

Další tazatelská otázka zjišťovala, jak v té změně ve finanční situaci pomohla informantům právě práce prodejce. Prodejci uváděli, že jim v této změně pomohla především práce prodejce. Jsou to peníze, na které se mohou každý měsíc spolehnout. Díky penězům vydělaným prodejem časopisu si mohou zaplatit ubytovnu a ostatní potřebné věci.

R1: „No tak mám peníze, na který se můžu spolehnout.“

R4: „Díky týhle práci si můžu zaplatit aspoň tu ubytovnu.“

R5: „Za peníze z prodeje zaplatím všechno, co potřebuju.“

Shrnutí:

Z třetího dílčího výzkumného cíle vyplývá, že finanční situace informantů byla velice špatná. Tuto skutečnost šlo očekávat již na začátku výzkumu. V tomto dílčím výzkumném cíli se však opět ukázalo, že během práce pro Nový Prostor se zlepšila finanční situace informantů. Tato zjištění mohou vést opět k závěru, že prodej časopisu Nový Prostor je vhodný způsob resocializace pro lidi, kteří se ocitli v nepříznivé životní situaci.

Čtvrtý dílčí výzkumný cíl:

Čtvrtým dílčím výzkumným cílem bylo zmapovat předchozí a současnou rodinnou situaci prodejce a zjistit, jaký vliv na tuto změnu měl Nový Prostor. Při zjišťování tohoto dílčího výzkumného cíle jsem se informantů dotazovala na čtyři tazatelské otázky. První tazatelská otázka zjišťovala, jaká byla rodinná situace informanta před zahájením práce prodejce. Všichni prodejci shodně odpověděli, že rodinu nemají nebo se s rodinou vůbec nestýkají.

R1: „Rodiče před několika lety umřeli. S manželkou nekomunikuju vůbec. Občas vidim syny, ale za rodinu spíš považuju své kamarády a pak lidi tady v azylovém domě.“

R3: „*Já žádnou rodinu nemám. Manželku jsem nikdy neměl. Děti taky nemám. No a s rodičema se nevidám.*“

Další tazatelská otázka se týkala toho, jaké jsou současné vztahy informantů s rodinou. Opět zde vedla stejná odpověď a to, že se vztahy s rodinou nijak nezměnily.

R1: „*Pořád stejný.*“

R3: „*Stejný.*“

Otázky, jaké možnosti dávají vydělané peníze prodejem časopisu informantům při setkáních se svou rodinou a to jak jim v tom napomáhá Nový Prostor, byly u všech informantů nerelevantní a otázky tudíž nebyly položeny. Z toho vyplývá, že u těchto konkrétních informantů práce pro Nový Prostor a vydělané peníze neovlivnily vztahy s rodinou žádným směrem.

Shrnutí:

Ze čtvrtého dílčího cíle vyplývá, že u oslovených informantů nedošlo během práce pro Nový Prostor ke zlepšení rodinných vztahů. Vztahy s rodinou byly u všech informantů velice špatné nebo oslovení informanti rodinu nemají. Na základě výpovědí informantů nemůžeme konstatovat, že by práce prodejce Nového Prostoru měla vliv na upravení vztahů s rodinnými příslušníky.

Pátý dílčí výzkumný cíl:

Pátým dílčím výzkumným cílem bylo zmapovat předchozí a současnou situaci prodejce na trhu práce. Zjistit, zda práce pro časopis NP zvyšuje šanci na návrat na běžný trh práce. Opět byly položeny tři tazatelské otázky. První tazatelská otázka se týkala toho, kdy byl informant naposledy zaměstnán před tím, než začal pracovat pro Nový Prostor. Všichni respondenti uvedli, že byli naposledy zaměstnání na běžném pracovním trhu před více jak deseti lety.

R1: „*No to bylo v roce 2006.*“

R2: „*....10 roků zpátky. Pak jsem byl dva roky na nemocenský.*“

R5: „*Poslední práci jsem měl někdy v roce 2001.*“

Další tazatelská otázka se týkala toho, zda si informanti hledají zaměstnání na běžném pracovním trhu. Tři informanti uvedli, že si práci hledají. Dva informanti uvedli, že hledat práci nemá smysl, jelikož ze zdravotních důvodů nemůžou nastoupit do běžného zaměstnání.

R2: „*To nemá význam. Každý komu ukážu svoji zdravotní dokumentaci, tak je to úplně o ničem. Tak mi řeknou, vy se vůbec o práci nezajímejte. Třeba někde uklízet. Na plnej úvazek, to ani náhodou.*“

R4: „*Snažíme se hledat.*“

Pomocí další tazatelské otázky bylo zjišťováno, jak prodej časopisu Nový Prostor připravuje informanty do běžného zaměstnání. Dva informanti uvedli, že jim to pomáhá hlavně ve zlepšení komunikace s lidmi. Dále pak bylo uváděno, že si informant díky práci prodejce znovu osvojil denní návyky. Díky pravidelnému režimu prodejce se stal i zodpovědnějším. U dvou respondentů nebyla otázka relevantní, jelikož jim zdravotní důvody neumožňují pracovat.

R1: „*Tak už tím, že se mi zlepšila ta komunikace s lidmi.*“

R4: „*Díky týhle práci jsem si zase osvojil ty denní návyky. Jako že musím vstávat v určitou hodinu. Být na prodejním místě po určitou dobu.*“

Tito tři informanti uvedli, že se ze stejných důvodů zvýšila i jejich šance na běžném pracovním trhu.

Shrnutí:

Z pátého dílčího výzkumného cíle plyne, že díky prodeji časopisu Nový Prostor našli práci dlouhodobě nezaměstnaní lidé. Z odpovědí informantů se dá usuzovat, že práce prodejce časopisu Nový Prostor zlepšuje kompetence těchto lidí a vede tak k možnosti nalezení nového zaměstnání. Nový Prostor z pohledu samotných prodejců zvyšuje šance těchto osob na běžném pracovním trhu. Dále taky práce prodejce slouží jako doplňující zaměstnání pro lidi v invalidním důchodu, kteří se již na běžný pracovní trh ze zdravotních důvodů nemohou zařadit.

Šestý dílčí výzkumný cíl:

Šestým dílčím výzkumným cílem bylo zmapovat celkové širší sociální vztahy prodejce. První tazatelská otázka, která byla v rámci tohoto dílčího výzkumného cíle pokládána, je, jak na prodejce reagují lidé na ulici, když vidí, že nabízí Nový Prostor. Informanti uvedli, že lidé na ulici reagují různě. Někteří více pozitivně, někteří neutrálně. Občas se vyskytne i verbální útok. Žádný z informantů se však nesetkal s žádnou situací, kterou by neuměl sám vyřešit.

R1: „*No to je různý. Někteří lidé jdou dál, někteří se zasmějí a jiní si Nový Prostor koupí.*“

R2: „*Jak kdy, jak kdy. U tohohle člověk musí být i psycholog. Někteří lidi jsou v pohodě a některý vyloženě už když se na mě podívaj. Nemusej ani nic říct a slyšíte, co se mu honí v hlavě. Parchante nežebej a jdi dělat. Nikdo na mě nepozná, že mám za sebou 8 operací.*“

Dále jsem se v rámci další tazatelské otázky tohoto výzkumného cíle zabývala tím, jak reaguje blízké okolí prodejce na to, že pracuje pro Nový Prostor. Všichni informanti uvedli, že jejich blízké okolí na ně reaguje pozitivně, cení si jejich snahy pracovat, nebo alespoň neutrálně.

R1: „*Nic výjimečného. Berou to tak, jak to je.*“

R2: „*Tak třeba tydle ty lidi, těm je to víceméně jedno. Ty to berou tak, že vědí o mém zdravotním stavu, tak to tak berou. Aspoň mám nějakou činnost. Né se flákat na baráku.*“

Dále jsem pomocí další tazatelské otázky zjišťovala, jak se díky prodeji časopisu Nový Prostor zlepšila u informantů komunikace s lidmi. Všichni informanti uvedli, že se jejich komunikace s lidmi díky práci pro Nový Prostor zlepšila. Lidé začínají prodejce sami oslovovat. Ptají se na různé články. Další informant uvedl, že se mu zákazníci svěřují se svými problémy a také se zajímají o jeho život. Uvedl také, že si mezi zákazníky vytvořil „přátele“, kteří si chodí pravidelně kupovat Nový Prostor a popovídat si.

R1: „*Tak určitě se zlepšila. On vždycky někdo přijde a začne mluvit o nějakým článku a pak se bavíme i o jiných věcech.*“

R2: „*Určitě, Předtím jsem neměl důvod, jít s lidma do tohohle kontaktu. Člověk musí s těma lidma mluvit. Někdy se oni mně svěřej, jaký maj problémy. O mě už to věděj.*“

Dále bylo za pomoci tazatelské otázky zjišťováno, jak se díky prodeji nového Prostoru změnilo sociální postavení informantů. Tři informanti uvedli, že u nich během práce prodejce k žádné změně sociálního postavení nedošlo. Respektive oni sami žádnou změnu nevnímají. Jeden informant uvedl, že se mu díky této práci zlepšila komunikace a tím i psychická a fyzická situace. Další informant uvedl, že díky tomu, že se mu zlepšila finanční situace ho i ostatní lidé vnímají lépe.

R1: „*Zatím žádnou.*“

R2: „*Tak, já si myslím, že tak částečně určitě. Jak ta psychická, tak ta finanční se částečně zlepšila. I ta komunikace je lepší.*“

R4: „*Tak mám víc peněz a i ty lidi se ke mně chovaj líp než předtím.*“

Shrnutí:

Na základě údajů získaných od informantů můžeme konstatovat, že ostatní lidé na práci prodejců reagují pozitivně až neutrálně. Díky práci pro Nový Prostor se u prodejců zlepšila běžná komunikace s lidmi, což je jistě pozitivní změna v případě hledání nového zaměstnání. Většina informantů se však nedomnívá, že by se díky práci prodejce nějak změnila jejich sociální situace.

Sedmý dílčí výzkumný cíl:

Sedmým dílčím výzkumným cílem bylo zjistit, zda práce v NP u informanta zvýšila smysl pro povinnost. Zde byla položena pouze jedna tazatelská otázka, která zjišťovala, v čem práce pro NP posílila kompetence prodejce. Tři informanti uvedli, že práce pro Nový Prostor je udělala zodpovědnějšími. Mají zodpovědnost za prodávané časopisy. Musí být pravidelně a včas na svém prodejním místě.

R1: „*Tak musím být na prodejním místě aspoň 4 hodiny, abych si něco vydělal, a taky musím hlídat, aby mi časopisy někdo neukrad.*“

R2: „*Tak to ani ne. Poněvadž já jsem byl od malička vedenej. Tady to zůstává na stejný úrovni.*“

R3: „*Asi v ničem.*“

Shrnutí:

Ze zjištěných informací vyplývá, že práce prodejce časopisu Nový Prostor zvyšuje u prodejců smysl pro povinnost. Můžeme se tedy domnívat, že tento způsob resocializace je velice pozitivní i v oblasti zvyšující se zodpovědnosti u prodejců a to nejen v oblasti pracovního života, ale i v ostatních oblastech života.

Osmý dílčí výzkumný cíl:

Osmým dílčím výzkumným cílem bylo zhodnotit dosavadní práci prodejce pro NP. V rámci tohoto dílčího výzkumného cíle práce byly položeny dvě tazatelské otázky. Za prvé, jak prodejce celkové hodnotí práci pro časopis Nový Prostor.

R1: *„Zatím pozitivně. Ten časopis je fakt výbornej.“*

R2: *„No tak takovej průměr. Žádná sláva to není. ... No ono je to rok od roku jak kdy.“*

R5: *„Je to super práce. Baví mě to a zároveň si vydělám.“*

Za druhé, v které oblasti dle prodejce, pomohl jemu samotnému prodej časopisu Nový Prostor nejvíce. Všichni informanti označili oblast financí jako tu, v které jim prodej časopisu Nový Prostor nejvíce pomáhá. Jeden z informantů uvedl, že díky práci pro Nový Prostor našel znovu smysl života. Domnívá se, že díky této práci tráví čas mnohem smysluplněji, než předtím. Jeden informant uvedl, že se nejvíce zlepšil v komunikaci s lidmi.

R1: *„Tak v té komunikaci a taky ty peníze.“*

R2: *„No tak nejvíc, to je furt taková ta ta, že prostě mám tu výplň činnosti. Todle to je i na psychiku. Když člověk má co dělat. No a ty finance.“*

R4: *„Peníze a to, že jsem se díky tomu zvládl zase vzchopit.“*

Shrnutí:

Z posledního dílčího výzkumného cíle jasně vyplývá, že prodejci hodnotí práci prodejce pozitivně. Oblastí, ve které došlo k největší změně, je podle samotných prodejců oblast finanční. Dále také můžeme konstatovat, že tato práce prodejce dává těmto lidem možnost trávit čas smysluplnou činností a pocit užitečnosti. Obě tyto oblasti mají beze sporu pozitivní vliv na psychickou situaci lidí bez domova.

Diskuze a závěr

Hlavním výzkumným cílem bakalářské práce bylo zjistit, jak časopis Nový Prostor pomáhá prodejcům v návratu do běžného života. Takzvaný běžný život jsem v práci rozdělila do šesti oblastí: sebepojetí, finanční situace, rodinná situace, pracovní uplatnění, sociální vztahy, smysl pro povinnost. Dle toho, co uvádí Hradecký a Hradecká. Podle nich je cílem resocializace najít nový smysl života, obnovit sociální vazby, ať už s rodinou nebo s blízkými přáteli, dále pak získat adekvátní bydlení a finanční zajištění dostačující na udržení tohoto adekvátního bydlení (Hradecká, Hradecký, 1996). Na základě výzkumu, který byl proveden, můžeme konstatovat, že Nový Prostor splňuje většinu požadavků resocializace. V práci došlo k potvrzení hlavního výzkumného cíle práce.

V práci bylo využito kvalitativní metody, konkrétně strukturovaných rozhovorů se samotnými prodejci. Výzkumu se zúčastnilo celkem pět mužů. Tato metoda se ukázala jako vhodná, jelikož k zjištění všech dílčích cílů byl získán dostatek informací. Daná výzkumná strategie byla však náročná na časovou koordinaci výzkumníka s informanty.

Na základě odpovědí informantů můžeme konstatovat, že práce pro časopis Nový Prostor zlepšila situaci prodejce ve čtyřech ze šesti oblastí. Především v kategorii, která se týká celkového pojetí sebe sama, v oblasti financí, v uplatnění na pracovním trhu a v získání smyslu pro povinnost.

Samotná organizace Nový Prostor klade za cíl projektu Street-paper, změnu především ve „*schopnosti nalézt a udržet si práci, mít zdravé sociální vazby v pracovním kolektivu i na své okolí, být odpovědný sám za sebe, znát svou hodnotu, svá práva, věřit si atd.*“ (Nový Prostor – Sociální služba Street-paper Praha). Na základě provedeného výzkumu můžeme konstatovat, že u prodejců z Hradce Králové jsou dané cíle organizace naplněny.

Ve výzkumu se nepotvrdily dva dílčí cíle. První nepotvrzený dílčí cíl se týkal rodinné situace a zlepšení vztahů v rodině a druhý nepotvrzený dílčí cíl se týkal zkoumání sociálních vztahů. Na druhou stranu může být tento závěr způsoben malým počtem informantů.

Během výzkumu bylo zjištěno, že práce pro časopis Nový Prostor pomáhá, mnou osloveným informantům, v několika oblastech začlenit se zpět do běžného života. Všichni

mnou oslovení prodejci vnímají tuto práci jako pozitivní a přínosnou. Nikdo nehodnotil tuto činnost negativně. Praktickým přínosem této práce je, že můžeme konstatovat, že projekt Street-paper je vhodným způsobem resocializace, tak jak ji chápe Hradecká a Hradecky. Tato činnost má smysl a je potřeba ji nadále rozvíjet.

V roce 2013 byl v rámci jiné bakalářské práce proveden podobný výzkum. Hlavní výzkumná otázka zněla: „*Ovlivňuje prodej časopisu Nový Prostor život prodejců a učí je pracovní zodpovědnosti?*“ (Johnová, 2013, s. 28). Autorka této práce se zaměřila na čtyři oblasti života: rodina, komunikace s lidmi, pracovní zodpovědnost a celková životní situace. Prokázalo se, že díky prodeji časopisu se zlepšila životní situace všech dotazovaných informantů. Což se shoduje i s výsledky výzkumu, který je popsán v této bakalářské práci. Dále se ve výzkumu prokázalo, že většina prodejců ke své práci přistupuje zodpovědně. Což opět odpovídá i výsledkům výzkumu popsanému v této práci. Dále se autorka zabývala oblastí rodiny. U prodejců, kteří se účastnili tohoto výzkumu, se potvrdilo, že se jejich vztahy s rodinou díky práci prodejce zlepšily. Což je výsledek, který se v mnou provedeném výzkumu neprokával. Možnou příčinou může být i to, že vztahy mých informantů s rodinou byly natolik špatné, že jejich obnova nebyla možná. Dále autorka popisuje, že prodejci díky práci ztratili strach z komunikace s lidmi. To opět souhlasí i s výsledky mé práce (Johnová, 2013).

Po porovnání výsledků výzkumu, které jsou popsány v této práci, s výsledky výzkumu z roku 2013 se domnívám, že se jednoznačně potvrdilo, že tento způsob resocializace je velice přínosný a je zapotřebí ho i nadále rozvíjet.

Jako autorka jsem si však vědoma toho, že výzkumný vzorek nedostačuje k tomu, abychom mohli vztáhnout závěr výzkumu na celou populaci. Proto by nadále bylo vhodné, oslovit probandy i v dalších městech, výsledky mezi sebou porovnat a vyvodit z toho celkový závěr.

Seznam použitých zkratk s výkladem

ETHOS – Evropská typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení v prostředí ČR

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

NP – Nový Prostor

Sb. – sbírka zákonů

Seznam tabulek

Tabulka 1: Bezdomovci podle pohlaví a pětiletých věkových skupin, s. 17

Tabulka 2: Bezdomovci podle kraje sečtení, s. 18

Tabulka 3: Bezdomovectví podle ekonomické aktivity, s. 19

Tabulka 4: Transformační tabulka, s. 28

Tabulka 5: Přehled informantů, s. 31

Seznam použité literatury

1. *Adresář sociálních služeb 2014: přehled sociálních a souvisejících služeb pro rodiny s dětmi, mládež, osoby se zdravotním postižením, seniory, národností [sic] a etnické menšiny a osoby v obtížných životních situacích*. 1. vyd. Hradec Králové: Statutární město Hradec Králové, 2014, 114 s. Radnice. ISBN 978-80-87637-11-1.
2. BRABEC, Jan. Ilja Hradecký: Bezdomovectví si nikdo nevolí dobrovolně. [online]. [cit. 29. 11. 2015]. Dostupné z http://ceskapozice.lidovky.cz/ilja-hradecky-bezdomovectvi-si-nikdo-dobrovolne-nevoli-pi9-/tema.aspx?c=A131214_230459_pozice_138007.
3. Česko. Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006 Sb., o sociálních službách. *Sbírka zákonů ČR*. 2006. ISSN 1211-1244.
4. Česko. Zákon číslo 186 ze dne 11. června 2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů. *Sbírka zákonů ČR*. 2013.
5. Český statistický úřad. *Bezdomovci podle státního občanství*. [online]. [cit. 29. 11. 2015]. Dostupné z https://www.czso.cz/documents/11308/23212108/bezdomovci_tabulky.pdf/d9dbdbf8-8ce4-435c-a32a-acd8b65b3cc5?version=1.0.
6. Český statistický úřad. *Bezdomovci podle kraje trvalého pobytu a kraje sečtení*. [online]. [cit. 29. 11. 2015]. Dostupné z https://www.czso.cz/documents/11308/23212108/bezdomovci_podle_kraje_pobytu.pdf/9eed8f53-9b26-4dc2-a40d-512dec9d4cef?version=1.0.
7. ETHOS – European Typology on Homelessness and Housing Exclusion. *FEANTSA: European Federation of National Organisations working with the Homeless* [online]. [cit. 10. 11. 2015]. Dostupné z <http://www.feantsa.org/code/en/pg.asp?Page=484>.
8. HRADECKÁ, Vlastimila a HRADECKÝ, Ilja. *Bezdomovství. Extrémní vyloučení*. Praha: Naděje, 1996.

9. HRADECKÝ, Ilja. *Národní zpráva o bezdomovectví v České republice 2006 politická část*. Zpracováno pro Evropskou konzervatoř bezdomovectví: Praha, 2006.
10. HURTOVÁ, Anna, sociální pracovnice Domu Matky Terezy. Rozhovor o organizaci Nový Prostor. Hradec Králové 6. 1. 2016.
11. JOHNOVÁ, Aneta. *Snahy o resocializaci prostřednictvím prodeje časopisu Nový Prostor* [online]. Pardubice, 2013. 45 s. Bakalářská práce. Univerzita Pardubice, Filozofická fakulta, katedra věd o výchově. Ved. práce PhDr. Marcela Ehlová. [cit. 14. 3. 2016]. Dostupné z:
https://dk.upce.cz/bitstream/handle/10195/49498/JohnovaA_SnahyOResocializaci_ME_2013.pdf?sequence=3&isAllowed=y.
12. MIOVSKÝ, Michal. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4.
13. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. *Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v České republice do roku 2020*. Praha: MPSV, 2013. ISBN 978-80-7421-072-3.
14. MAREK, Jakub. Proces reintegrace mladých bezdomovců do společnosti. In: VÁGNEROVÁ, Marie; CSÉMY, Ladislav; MAREK, Jakub. *Bezdomovectví jako alternativní existence mladých lidí*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2209-5.
15. Nový Prostor. Street paper – Historie NP. [online]. [cit. 1. 12. 2015]. Dostupné z <http://www.novyprostor.cz/historie-np.html>.
16. Nový Prostor. Street paper – O nás. [online]. [cit. 1. 12. 2015]. Dostupné z <http://www.novyprostor.cz/o-nas.html>.
17. Nový Prostor. Street paper – Poslání. [online]. [cit. 1. 12. 2015]. Dostupné z <http://www.novyprostor.cz/poslani.html>.
18. Nový Prostor. Street paper – Sociální rehabilitace Praha. [online]. [cit. 1. 12. 2015]. Dostupné z <http://www.novyprostor.cz/o-projektech.html>.

19. Oblastní charita Hradec Králové. *Časopis Nový Prostor – součást služby Sociální rehabilitace*. [online]. [cit. 1. 12. 2015]. Dostupné z <http://www.charitahk.cz/nase-strediska/dum-matky-terazy/charakteristika-sluzby/socialni-rehabilitace/casopis-novy-prostor/>.
20. Oblastní charita Hradec Králové. *Statut*. [online]. [cit. 10. 11. 2015]. Dostupné z <http://www.charitahk.cz/o-nas-1/statut1/>.
21. PRŮDKOVÁ, Táňa; NOVOTNÝ, Přemysl. *Bezdomovectví*. Praha: TRITON, 2008. ISBN 978-80-7387-100-0.
22. REICHEL, Jiří. *Kapitoly systematické sociologie*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2594-9.
23. SOLLÁROVÁ, Eva. Socializace. In: VÝROST, J. a SLAMĚNÍK, I. (Eds.). *Sociální psychologie*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1428-8.
24. ŠIMŮNEK, Marek. 4. plán rozvoje sociálních a souvisejících služeb města Hradec Králové pro období 2013-2015. 1. vyd. Hradec Králové: Statutární město Hradec Králové, 2013, 63 s. ISBN 978-80-87637-05-0.
25. VACÍNOVÁ, Tereza. Problematika bezdomovectví. In: FLESCHMANN, Otakar et al. *Vybrané psychologické aspekty terénní sociální práce*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 2006. ISBN 80-7044-769-9.
26. VÁGNEROVÁ, Marie. Životní příběhy mladých bezdomovců. In: VÁGNEROVÁ, Marie; CSÉMY, Ladislav; MAREK, Jakub. *Bezdomovectví jako alternativní existence mladých lidí*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2209-5.

Seznam příloh

Příloha č. 1

Rozhovor s prodejcem časopisu Nový Prostor

Příloha č. 2

ETHOS – Evropská typologie bezdomovectví a vyloučení z bydlení v prostředí ČR

Přílohy

Příloha 1: Rozhovor s informantem 2

TO 1: Co vás přivedlo k práci pro časopis Nový Prostor?

„No jaký byl okamžik, byl jsem jako bezdomovec 3 roky na ulici no a po těch několika operacích mě paní kurátorka poslala sem. Kvůli hygienickému zázemí a po uzdravení mi nabídli tuhle práci. Já jsem to vzal, aby prostě měl nějakou výplň. Nebavilo mě bejt tady nebo na ubytovně a nic. Když jsem byl zvyklej dělat od rána do večera. Tak proto jsem to vzal, abych měl aspoň nějakou činnost. Abych se nenudil a taky nějakou korunu to hodilo.“

TO 2: Popište prosím sám/a sebe, před zahájením práce v NP?

„No situaci, normálně jsem dělal, pak jsem šel na nemocenskou, dva roky jsem byl na nemocenský. Pak začaly operace. Absolvoval jsem 5 operací. No a pobíral jsem nemocenskou a na druhéj pokus když mi nepřišla nemocenská, tak mě prostě z ubytovny vyhodili. A tím že jsem byl na nemocenský, neměl jsem podepsanou výpověď, tak jsem byl skoro dva roky bez peněz. Venku. A jenom prostě, co jsem si kde sehnal. Sbíral jsem železo, chodil na jabka. Pak jsem šel do špitálu a poslala mě sem kurátorka ze Dvora.“

TO 3: Jak vidíte sám sebe v současné době?

„No posunul. Ta ubytovna není žádná sláva. Jenže teďko mám zase zdravotní problémy. Takže tohle je jenom zázemí, abych měl kde bydlet. Ted' jsem byl zase ve špitále. Ted'ko na nějaký velká ambice...práci těžko, že bych sehnal něco slušnýho. Tohle je jediná možnost, kterou můžu udržovat.“

TO 4 + 5: Jaká byla Vaše finanční situace před zahájením práce pro NP? Jaká je Vaše současná finanční situace?

„No, rozhodně nižší úroveň. To je jasný. Rozhodně se ta situace zlepšila i tím, že jsem přestal kouřit. Před tím jsem měl jen tu sociálku a nějakou brigádnickou činnost.“

TO 6: Jak si myslíte, že Vám v tom pomohla právě práce prodejce?

„Určitě pomohla, poněvadž kdybych neprodával, tak bych byl zadluženej až po uši. Díky tomuhle. Díky neplánovanejmu výdajum.“

TO 7: Jaká byla vaše rodinná situace před zahájením práce v NP?

„My jsme se rozpadli, poněvadž brácha ten věčně lítá po kriminálech, švagrová ta má děcka v ústavu. Táta a máti jsou po smrti. Starší ségra se švárou a se synovcem jsou ve Švédsku. O nich nemám žádný pojetí, kde jsou. Přišli jsme o barák. Brácha přišel o barák. Jedna ženská ho připravila o barák. Tím to začalo. Pak jsem šel ke kámošovi, ten taky přišel o barák, pak jsem šel do Dvora na ubytovnu, pak jsem přišel o ubytovnu, pak jsem přišel o ubytovnu a šel jsem na ulici. Se švagrovou jsme se neměli rádi. Mladší ségra ani nevím, kde je. Zaplat' pánbůh, jsem sbododnej. Nedělalo by to dobrotu. Pokud chce mít člověk rodinu, nesmí lítat po světě. Já byl na montážích po světě.“

TO 8: Jaké jsou v současné době vztahy mezi Vámi a Vaší rodinou?

„Pořád stejný“

TO 9 a TO 10: Nejsou relevantní

TO 11: Kdy jste byl naposledy zaměstnán před tím, než jste začal pracovat pro NP?

„Dál jsem jako...prostě demontáž zařízení. 10 roků zpátky. Pak jsem byl dva roky na nemocenský.“

TO 12: Hledáte si v současné době zaměstnání mimo NP?

„To nemá význam. Mně to řekla, abych hledal něco jinýho než zaměstnání. Každý komu ukážu svoji zdravotní dokumentaci, tak je to úplně o ničem. Tak mi řeknou, vy se vůbec o práci nezajímejte. Třeba někam uklízet. Na plnej úvazek, to ani náhodou.“

TO 13: není relevantní

TO 14: není relevantní

TO 15: Jak na Vás reagují lidé na ulici, když vidí, že nabízíte Nový Prostor?

„Jak kdy, jak kdy. U tohohle člověk musí být i psycholog. Některý lidi jsou v pohodě a některý vyloženě už když se na mě podívají. Nemusej ani nic říct a slyšíte, co se mu honí

v hlavě. Parchante nežebrej a jdi dělat. Nikdo na mě nepozná, že mám za sebou 8 operací.“

TO 16: Jak reaguje vaše blízké okolí na to, že pracuje v NP?

„Tak třeba tydle ty lidi, těm je to víceméně jedno. Ty to berou tak, že vědí o mém zdravotním stavu, tak to tak berou. Aspoň mám nějakou činnost. Né se flákat na baráku.“

TO 17: Jak se díky prodeji časopisu zlepšila Vaše komunikace s lidmi?

„Určitě, Předtím jsem neměl důvod, jít s lidma do tohohle kontaktu. Člověk musí s těma lidma mluvit. Někdy se oni mně svěřej, jaký maj problémy. O mě už to věděj.“

TO 18: Jakou změnu ve svém sociálním postavení vnímáte od té doby, co jste začal/a prodávat Nový Prostor?

„Tak, já si myslim, že tak částečně určitě. Jak ta psychická, tak ta finanční se částečně zlepšila. I ta komunikace je lepší.“

TO 19: V čem vaše práce pro NP posílila Vaše kompetence?

„Tak to ani než. Poněvadž já jsem byl od malička vedenej. Tady to zůstává na stejný úrovni.“

TO 20: Jak byste celkově zhodnotil Vaši práci pro NP?

„No tak takovej průměr. Žádná sláva to není. Nejsm žádněj mistr. No ono je to rok od roku jak kdy. Před třema rukama to bylo jiný. Ona je i jiná ekonomická situace těch lidí.“

TO 21: V které oblasti si myslíte, že Vám NP pomohl nejvíce?

„No tak nejvíc, to je furt taková ta ta, že prostě mám tu výplň činnosti. Todle to je i na psychiku. Když člověk má co dělat. No a ty finance.“

ETHOS – Evropská typologie bezdomovství a vyloučení z bydlení v prostředí ČR

Bezdomovství, sociální vyloučení spojené s absencí bydlení, je jedním z problémů, kterého se týká Strategie sociální ochrany a začleňování EU. Prevence bezdomovství a reintegrace osob bez domova jsou otázkami, které vyžadují dobré pochopení procesů a mechanismů, které vedou do situací absence nebo ztráty domova.

FEANTSA (Evropská federace národních sdružení pracujících s bezdomovci) vytvořila typologii bezdomovství a vyloučení z bydlení, nazvanou ETHOS.

Typologie ETHOS vychází z principu, že pojetí domova lze chápat ve třech oblastech, jejichž absence může vést k bezdomovství. Mít domov může být chápáno jako: mít přiměřené bydlení, které může osoba a její rodina vylučně

užívat (fyzická oblast); mít prostor pro vlastní soukromí s možností sociálních vztahů (sociální oblast); mít právní důvod k užívání (právní oblast). Z toho vyplývají čtyři formy vyloučení z bydlení: bez střechy, bez bytu, nejisté bydlení, nevhovující bydlení – všechny tyto situace ukazují na absenci bydlení. ETHOS tedy dělí osoby bez domova podle jejich životní situace nebo situace jejich bydlení. Tyto konceptní kategorie se dále dělí na 13 operačních (pracovních) kategorií, v rámci realizovaného národního projektu Strategie sociální inkluze bezdomovců v ČR byl vytvořen soubor národních subkategorií. Typologie tak může být využita pro monitoring bezdomovství, pro vytváření politik a jejich rozvoj a vyhodnocování.

Koncepční kategorie	Operační kategorie	Životní situace	Generická (druhová) definice	Národní subkategorie	*
BEZ STŘECHY	1 Osoby přežívající venku	1.1 Veřejné prostory nebo venku (na ulici)	Osoby přežívající na ulici nebo ve veřejně přístupných prostorech bez možnosti ubytování	1.1.1	Osoby spící venku (např. ulice, pod mostem, nádraží, letiště, veřejné dopravní prostředky, kanály, jeskyně, odstavené vagony, stany, garáže, prádelny, sklepy a plody domů, vraky aut)
		2.1 Noclehárna	Osoby bez obvyklého bydliště, které využívají nízkoprahové noclehárny	2.1.1 2.1.2	Osoby v nízkoprahové noclehárně Osoby sezonně užívající k přemcování prostory zařízené bez lůžek
BEZ BYTU	3 Osoby v ubytovných pro bezdomovce	3.1 Azylový dům pro bezdomovce	Osoby v azylových domech s krátkodobým ubytováním	3.1.1 3.1.2 3.1.3 3.1.4 3.1.5 3.1.6	Muži v azylovém domě Ženy v azylovém domě Matky s dětmi v azylovém domě Otcové s dětmi v azylovém domě Úplné rodiny v azylovém domě Osoby v domě na půli cesty
		3.2 Přechodná ubytovna	Osoby ve veřejných ubytovných s krátkodobým ubytováním, které nemají vlastní bydlení	3.2.1	Osoby ve veřejné komerční ubytovně (nemají jinou možnost bydlení)
		3.3 Přechodné podporované ubytování	Bezdomovci v přechodném bydlení se sociální podporou	3.2.2 3.3.1	Osoby v přístřeší po vystěhování z bytu Bydlení s podporou výšlovně určené pro bezdomovce neexistuje
		4.1 Pobytové zařízení pro ženy	Ženy ubytované krátkodobě v zařízení z důvodu ohrožení domácím násilím	4.1.1 4.1.2	Ženy ohrožené domácím násilím pobývající na skryté adrese Ženy ohrožené domácím násilím pobývající v azylovém domě
		5.1 Přechodné bydlení (azylová zařízení pro žadatele o azyl)	Imigranti v přechodných ubytovných z důvodu imigrace	5.1.1	Žadatelé o azyl v azylových zařízeních
		5.2 Ubytovny pro migrující pracovníky	Osoby v ubytovných pro migrující pracovníky	5.2.1	Migrující pracovníci – cizinci ve veřejné komerční ubytovně (nemají jinou možnost bydlení)
6 Osoby před opuštěním instituce	6.1 Věznice a vazební věznice	6.1.1	Bez možnosti bydlení po propuštění	6.1.1	Osoby před opuštěním věznice
		6.2 Zdravotnická zařízení	Zůstává dle z důvodu absence bydlení	6.2.1	Osoby před opuštěním zdravotnického zařízení
		6.3 Zařízení pro děti	Bez možnosti bydlení	6.3.1 6.3.2	Osoby před opuštěním dětské instituce Osoby před opuštěním péstounské péče
		7.1 Uživatelé dlouhodobější podpory	Senioři a osoby invalidní dlouhodobě ubytované v azylovém domě	7.1.1	Muži a ženy v seniorském věku nebo invalidní dlouhodobě ubytované v azylovém domě
		7.2 Podporované bydlení pro bývalé bezdomovce	Dlouhodobě bydlení s podporou pro bývalé bezdomovce	7.2.1	Bydlení s podporou výšlovně určené pro bezdomovce neexistuje

* Použité zkratky v posledním sloupci – Stupeň ohrožení: a – ohrožené osoby, b – bezdomovci

Konceptní kategorie	Operační kategorie	Životní situace	Generická (druhov) definice	Národní subkategorie		*	
				8.1.1	8.1.2		
NEJISTÉ BYDLENÍ	8 Osoby žijící v nejjistém bydlení	8.1 Přechodné bydlení u příbuzných nebo přátel	Přechodné bydlení u příbuzných nebo přátel	8.1.1 Osoby přechodně bydlící u příbuzných nebo přátel (nemají jinou možnost bydlení)	8.1.2 Osoby v podnájmu (nemají jinou možnost bydlení)	a	
		8.2 Bydlení bez právního nároku	Bydlení bez právního nároku, nezákonně obsazení budovy	8.2.1 Osoby bydlící v bytě bez právního důvodu	8.2.2 Osoby v nezákonně obsazené budově	a b	
		8.3 Nezákonně obsazení pozemku	Nezákonně obsazení pozemku	8.3.1 Osoby na nezákonně obsazeném pozemku (zahradkářské kolonie, zemnice)		b	
	9 Osoby ohrožené vystěhováním	9.1 Výpověď z nájemního bytu	Výpověď z nájemního bytu	Výpověď z nájemního bytu	9.1.1 Osoby, které dostaly výpověď z nájemního bytu		a
		9.2 Ztráta vlastnictví bytu	Ztráta vlastnictví bytu	Ztráta vlastnictví bytu	9.2.1 Osoby ohrožené vystěhováním z vlastního bytu		a
		10.1 Policejné zaznamenané domácí násilí	Policejné zaznamenané domácí násilí	Případy, kdy policie zasáhla k zajištění bezpečí obětí domácího násilí	10.1.1 Osoby ohrožené domácí násilím – policejné zaznamenané případy – oběti		a
	11 Osoby žijící v provizorních a neobvyklých stavbách	11.1 Mobilní obydlí	Mobilní obydlí	Mobilní obydlí, které není určeno pro obvyklé bydlení	11.1.1 Osoby žijící v mobilním obydlí, např. maringotka, karavan, hausbót (nemají jinou možnost bydlení)		a
		11.2 Neobvyklá stavba	Neobvyklá stavba	Nouzový přístřešek, bouda, chatrč, barák	11.2.1 Osoby žijící v budově, která není určena k bydlení, např. osoby žijící na pracovišti, v zahradních chatkách se souhlasem majitele		a
		11.3 Provizorní stavba	Provizorní stavba	Provizorní stavba	11.3.1 Osoby žijící v provizorních stavbách nebo v budovách např. bez kolaudace		a
	12 Osoby žijící v nevhodném bydlení	12.1 Obydlené neobvykatelné byty	Obydlené neobvykatelné byty	Bydlení v objektu označeném podle národní legislativy jako nevhodné k bydlení	12.1.1 Osoby žijící v nevhodném objektu – obydli se stalo nezpůsobilým k obývání (dřívě mohlo být obyvatelné)		a
		13 Osoby žijící v přelidněném bytě	Nevyšší národní norma definující přelidnění	Definované jako překračující nejvyšší normu podle rozměru nebo počtu místností	13.1.1 Osoby žijící v přelidněných bytech		a

* Použité zkratky v posledním sloupci – Stupeň ohrožení: a – ohrožené osoby, b – bezdomovci

FEANTSA
194, Chaussée de Louvain ■ 1210 Brussels ■ Belgium ■ Tel.: + 32 2 538 66 69 ■ Fax: +32 2 539 41 74 ■ ethos@feantsa.org ■ www.feantsa.org

European Federation of National Associations Working with the Homeless AISBL
Fédération Européenne d'Associations Nationales Travaillant avec les Sans-Abris AISBL

FEANTSA is supported financially by the European Commission. The views expressed herein are those of the author(s) and the Commission is not responsible for any use that may be made of the information contained herein.